

TÜSİAD

Brüksel

Avrupa İş Dünyası Gündemi

EYLÜL 2011 SAYISINDA:

BUSINESSEUROPE
AB – ENDONEZYA
AB - ÇİN
AB - JAPONYA
KOBİ
TİCARİ MARKALAMA SİSTEMİ
İSTİHDAM REFORMLARI

TÜSİAD BUSINESSEUROPE ÜYESİDİR - AVRUPA ÖZEL SEKTÖR KONFEDERASYONU

MERKEZ : 46 Meşrutiyet Caddesi Tepebaşı 34420 İstanbul Türkiye Tel: 90 212 249 11 02 Faks : 90 212 249 09 13
ANKARA : 39/4 İran Caddesi Gaziosmanpaşa 06700 Ankara Türkiye Tel: 90 312 468 10 11 Faks: 90 312 428 86 76
AVRUPA BİRLİĞİ : 13 Avenue des Gaulois 1040 Brüksel Belçika Tel : 32 2 736 40 47 Faks : 32 2 736 39 93
ALMANYA : 28 Märkisches Ufer 10179 Berlin Almanya Tel : 49 30 28 87 86 300 Faks : 49 30 28 87 86 399
FRANSA : 33 Rue de Galilée 75116 Paris Fransa Tel : 33 1 44 43 55 35 Faks : 33 1 44 43 55 46
A B D : 1250, 24th Street N.W. Suite#300 Washington DC 20037 USA Tel : 1 202 776 7770 Faks : 1 202 776 7771
ÇİN: Lufthansa Center,EUCCC/C-319, 50 Liangmaçiao Rd, Chaoyang-Beijing 100125 T: 861064622066 F: 861064623206

HAZIRLAYANLAR : Dilek İştar Ateş – Gamze Erdem Türkelli bxloffice@tusiad.org

www.tusiad.org

BUSINESSEUROPE, Avrupa Özel Sektör Konfederasyonu olarak AB üyesi ve aday ülkelerden özel sektör temsil kuruluşlarını bünyesinde topluyor. Avrupa iş dünyasının ortak sesi olarak AB kurumları ve hükümetleri tarafından resmen Avrupa özel sektörünün temsil kuruluşu olarak tanınıyor.

Uzman komiteleri, ihtisas komisyonları ve en üst düzey siyasal ve ekonomik girişimleriyle BUSINESSEUROPE AB siyaset oluşturma ve karar alma sürecinin temel direklerinden biri olarak etkinliklerini sürdürüyor. Türkiye'den TÜSİAD ve TİSK BUSINESSEUROPE'un tam üyesidirler.

Bu bültende aylık olarak Avrupa iş dünyasının öncelikli konularını ve bunlar etrafında oluşan siyaset gündemini özetlemeyi hedefliyoruz.

Dr Bahadır Kaleağası

Uluslararası Koordinatör

AB ve BUSINESSEUROPE nezdinde

TÜSİAD ve TİSK Daimi Temsilcisi - Brüksel

BUSINESSEUROPE

- BUSINESSEUROPE ve Amerika Ticaret Odası'nın AB kurumları nezdindeki temsilciliği (AmCham EU) AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Vivienne Reding'in katılımıyla iş dünyası ve tüketiciler arasındaki anlaşmazlıkların mahkeme dışında çözümü için alternatif platformlar aranmasına yönelik bir seminer düzenledi. Şirketler ve tüketiciler arasındaki sorunların çözümünde sadece mahkemelere güvenilmesinin yeterli olmayacağı, çok uzun süren ve maliyetli olan mahkeme süreçleri yerine alternatif platformların daha başarılı sonuç elde edilmesine yarayabileceği vurgulanan seminer sonunda bir de ortak bildirge yayımlandı. Bildirgede AB Komisyonu'na böyle bir çözüme dönük adımları bir an önce atması çağrısında bulunulurken, iş dünyası ve tüketiciler arasında çatışma olmasının son derece olağan olduğu ancak, önemli olanın her iki taraf yararına adil, etkin ve en maliyetsiz çözümlerin en kısa sürede ortaya çıkarılması olduğuna dikkat çekildi. AB Komisyonu'nun Kasım ayı içerisinde bu konu

hakkında bir öneri oluşturarak yayımlaması bekleniyor. [Ayrıntılı bilgi için](#)

AB – Endonezya

- BUSINESSEUROPE Uluslararası İlişkiler Bölümü görevlisi Pascal Kerneis ve AB-Endonezya Ticari İlişkiler Vizyon Grubu üyeleri bir araya gelerek, AB ve Endonezya arasında kapsamlı bir ekonomik ortaklık anlaşması imzalama hedefiyle başlayacak müzakereler öncesinde görüş alışverişinde bulundu. Her iki taraf, resmi müzakerelere Endonezya ve AB özel sektörünün de katkıda bulunarak, görüş aktarması gerektiği yönündeki beklentilerini dile getirdi. AB ve Endonezya arasındaki görüşmeler Cannes'da gerçekleştirilecek olan G20 zirvesi ile eş zamanlı olacak.

AB - Çin

- Ticaretten sorumlu AB Komiseri Karel de Gucht'ün katılımıyla gerçekleşen bir toplantı kapsamında Çin'deki Avrupa Ticaret Odası'nın geleneksel olarak her yıl yayımladığı durum belgesinin tanıtımı gerçekleştirildi. Belgede Çin pazarındaki güçlülere karşın Avrupalı şirketler açısından geniş fırsatlar barındırdığı belirtiliyor. AB ve Çin'in ikili ticaret ilişkilerinin olumlu yönlerini dikkate almaları ve olumsuz noktaları işbirliği içinde ortaklaşa çalışarak ortadan kaldırmaya gayret etmeleri öneriliyor.

Çin 'de yatırım yapan Avrupalı şirketlerin karşılaştıkları güçlükler arasında ön sırada Çin'in bu şirketleri teknoloji transferi yaparak ticari bilgilerini Çin makamlarıyla paylaşmak zorunda bırakması; yatırım ve pazarlara erişime bazı sınırlamalar getirmesi, yerli ve yabancı şirketler arasında ayrımcılık yapması ve fikri ve sınai mülkiyet hakları kurallarını tam olarak uygulamaması yer alıyor. [Ayrıntılı bilgi için](#)

AB - Japonya

- BUSINESSEUROPE AB ve Japonya arasında bir serbest ticaret anlaşmasının ancak Avrupalı şirketlere Japon pazarına giriş kolaylıkları sağlanması halinde mümkün olması gerektiğini vurguladı. Japon pazarının Avrupalı şirketlerin faaliyetine gerçek anlamda açık bir hale getirilmesi gereğinin altını çizen BUSINESSEUROPE, bunun sadece yasal değişikliklerle mümkün olmayacağını, uygulamayla ilgili güvenceler de istenmesi gerektiğini belirtti. Her iki tarafın iş dünyası açısından çözümlenmeyi bekleyen hususların bir an önce açıklığa kavuşturulmasının önemi vurgulanırken, Avrupa iş dünyası açısından yatırım, tarife dışı önlemler, hizmet sektörü ve kamu mal alımları öncelikli alanlar olarak sıralandı.

Avrupa iş dünyası AB ile Japonya arasında bir serbest ticaret anlaşması müzakere edilmeden önce Japon hükümetinin halihazırda dış rekabete fiili olarak açık olmayan sektörlerini tümüyle açık hale getirmesini istiyor. Bunu sağlamak üzere yapılacak yasal değişikliklerin de yeterli olmayacağını belirten iş dünyasından temsilciler, uygulama ile bu yaklaşımın pekiştirilmesini bekliyor. Avrupa şirketlerinin Japon pazarında karşılaştığı bazı güçlükler aşağıda yer almaktadır:

- Farklı **sertifikalama** süreçlerine tabi tutulma zorunluluğu, uyumluluk araştırmalarının gereğinden fazla uzun sürmesi, isteğe bağlı bazı standartların fiili uygulamada zorunlu hale gelmesi. Uluslararası ürün standartlarının benimsenmesi halinde bu sorunlar çözümlenebilir. Telekom, sağlık, ulaşım, sanayi ve mali yönetmeliklerde yasaların aşama aşama birbiriyle uyumlaştırılması firmalara büyük kolaylıklar sağlayacaktır.
- Japonya'nın **gümrük vergileri** ortalama %4,9 civarındadır. Bu oran çok yüksek olmamakla birlikte süt ürünleri, giyim eşyaları, tahıllar, yiyecek, içecek ve deri eşyalara çok yüksek oranda gümrük vergileri uygulanmaktadır. Bu nedenle de bazı sektörlerde piyasaya erişim Avrupalı şirketler için mümkün olmamaktadır. Ayrıca geçici gümrük vergisi oranlarının her yıl

Japon parlamentosu tarafından yenilenmesi hususu da iş dünyası açısından belirsizlik teşkil etmektedir.

- Yabancı **yatırımlarda** mülkiyet konusuna yüksek limitler uygulanmaktadır. Japon yasaları şirket birleşmeleri ve satın almaları çok güçleştirmektedir. Şirket birleşmelerinde üçlü yapı, birleşme işleminden önce ön onay zorunluluğu ve Japonya açısından hassas olarak bildirilen sektörlerde birleşme işlemleri güçlükler teşkil etmektedir. Ayrıca işgücü maliyetinin ve vergilerin yüksek oluşu da yatırımları güçleştirici unsurlar arasında önde gelmektedir. Japonya OECD ülkeleri arasında en az doğrudan yabancı yatırım alan ülke durumundadır. Yine OECD ülkeleri arasında yabancı yatırımı en çok güçleştiren ülke Japonya'dır. Gerekli düzenlemelerin yapılması ve kolaylıkların sağlanması durumunda yabancı yatırımlar için büyük potansiyel söz konusu olacaktır. Avrupa iş dünyası Japonya ile yapılacak bütün anlaşmalara yatırımların kolaylaştırılmasını temin edecek maddeler eklenmesini bekliyor. Yatırımcı şirketlere Japon iç pazarında yerli şirketlerle eşit muamele edilmesi, pazara erişimde kısıtlamalar getirilmemesi, süreçlerde yasaların uygulanmasında daha fazla saydamlık olması Avrupalı şirketlerin beklentileri arasında ön sıralarda yer alıyor.
- Japonya'nın yerel ve merkezi yönetimlerdeki karmaşık yapısı, kamu mal alımları için geçerli yasal çerçevenin anlaşılmasını güçleştirmektedir. Ayrıca mal alımlarıyla ilgili bilgilerin, duyuruların yeterince duyurulmaması da Avrupalı şirketlerin işini zorlaştırmaktadır. Örneğin demiryolu taşımacılığı sektörüyle ilgili sorunlar defalarca Japon makamlarına bildirildiği halde çözüme yönelik hiçbir adım atılmamıştır. Avrupalı şirketler Japonya ve AB arasına kamu mal alımlarına katılım konusunda karşılıklı olarak eşit yaklaşım izlenmesini bekliyor. İhalelere yabancı ve yerli şirketlerin eşit koşullarda katılımının sağlanması, "yetkili tedarikçi" olarak kayıt altına alınma sürecinin basitleştirilmesi isteniyor.

- Japon hizmet sektöründe yabancı şirketlere yönelik birçok kısıtlayıcı uygulama bulunmaktadır. İnşaat, bankacılık, telekomünikasyon, hukuk işleri gibi sektörlerde hizmeti veren şirketin Japonya'da yerleşik olması şartı aranmaktadır. Bu da hizmetlerin ihracını olanaksız hale getirmektedir. Çalışma izinlerinin çıkarılması sürecinde uzun bekleme süreleri söz konusudur. Japonya ile kıyaslandığında Avrupa'da hizmet sektörü yabancı rekabete daha açık bir yaklaşım sergilemektedir. Avrupa hizmet sektörü büyük ölçüde Dünya Ticaret Örgütü gerekliliklerine uyumludur. Avrupalı şirketler bu konunun öncelikli olarak Doha Kalkınma Gündemi çerçevesinde ele alınarak çözülmesini istiyor.
- Gümrüklerdeki süreçlerin uzun oluşu, gümrüklerde yapılan değerlendirme, sınıflandırma işlemlerinin yanı sıra farklı ürünlere özgü, sağlık koşullarına uygunluk incelemesi gibi süreçler gümrüklerde beklemelere ve dolayısıyla da ek maliyetlere neden olmaktadır. Avrupalı şirketler bu sorunun AB ile Japonya arasında olası bir serbest ticaret anlaşmasının müzakere edilmesinden önce, Doha Kalkınma Gündemi çerçevesinde çözülmesini bekliyor.
- Japonya sahte ürünlerin ancak kişisel kullanıma dönük olması halinde iç pazara sokulmasına izin vermektedir. Ancak bu da sahte ürünlerin Japon piyasasına akışını hızlandırmaktadır. Avrupa iş dünyasının beklentisi Japonya'nın kişisel kullanım için olsun ya da olmasın tüm sahte malları yasa dışı ilan etmesi yönündedir. Ayrıca hak sahiplerinin şüpheli ticari mallarla ilgili araştırma yapılması taleplerinin işleme konulmasında kolaylaştırılmış süreçler izlenmesi sağlanmalıdır. Patent büroları arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi beklenmektedir. Bunu sağlamak için Patent İşbirliği Anlaşması uygun bir zemin oluşturacaktır.
- Avrupalı şirketler Japonya'nın rekabet politikası kurallarını benimsemesini beklemektedir. Bu noktada devlet

sübvansiyonlarının saydamlaştırılması, uluslararası kartellere yönelik incelemeler gibi hususlarda gelişme kaydedilmesi istenmektedir.

- Japonya ile Avrupalı şirketler arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde Dünya Ticaret Örgütü'nün yetkili olmasına devam edilmelidir. Öte yandan Avrupa iş dünyası AB-Japonya arasındaki ikili anlaşmalarda yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi gibi durumların çözülmesi için ayrı bir mekanizma oluşturulmasına da olumlu yaklaşmaktadır. [Ayrıntılı bilgi için](#)

AB - Çin

- Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Anlaşmazlıkların Çözümü Paneli Çin'in boksit ve magnezyum da dahil olmak üzere birçok hammaddeye ihracat kısıtlamaları uyguladığına karar verdi. Çin'in DTÖ'ye katılım protokolü ve GATT'ın 10. Maddesine aykırı olan bu uygulamalara son verilmesi gerekiyor. Panel

4 Kasım 2009'da AB, ABD ve Meksika Çin'in sarı fosfor, flor, boksit, kok, magnezyum, mangan, metal silikon, karpit silikon ve çinko ihracatına vergi ve sınırlamalar getirdiği yönündeki şikayetlerini DTÖ'ye iletti. 5 Temmuz 2011'de DTÖ Anlaşmazlıkların Çözümü Paneli Çin'in uygulamaların kurallara aykırı olduğu yönünde kararını açıkladı. Çin'in 60 gün içinde kararın yeniden incelenmesini talep etme ya da DTÖ kararını kabul ederek sınırlandırmaları ortadan kaldırma hakkı bulunuyor.

Avrupa sanayisi Çin'in sınırlandırdığı hammaddeleri metal ve kimyasal imalatında kullanıyor. Son yıllarda sanayileşme ve gelişmekte olan ülkelerde şehirleşme eğilimindeki artış dolayısıyla sanayi hammaddelerine yönelik talepte artış meydana geliyor. Yeşil teknolojiler, elektrikli araçlar, elektronikler ve optik sanayilerinde gerçekleşen gelişmeler talep artışına neden oluyor. Bu hammaddelerin ticaretine yönelik sınırlamalar da uluslararası pazarlarda fiyat dalgalanmalarına

ve spekülasyon işlemlere zemin hazırlıyor. [Ayrıntılı bilgi için](#)

KOBİ

- Avrupa Küçük İşletmeler Sözleşmesi'nin tüm AB çapında uygulamaya konulabilmesi için AB Komisyonu ulusal KOBİ elçileri atayarak, bu kişilerin bulundukları yerlerdeki KOBİ'lerin gelişimine destek olmalarını hedefliyor. Başka ülkelerdeki en iyi uygulamalarla ilgili bilgi ve tecrübeleri de aralarındaki ağ sayesinde paylaşacak olan KOBİ elçileri, Avrupa Küçük İşletmeler Sözleşmesi'nin işleyişiyle ilgili geri besleme yapacak. Bu noktada KOBİ elçileri ağının bir parçası olan BUSINESSEUROPE, gerçekleştirilen ilk toplantıya katılarak, AB genelinde aşırı bürokrasinin ortadan kaldırılması, KOBİ'lerin mali kaynaklara ve kredilere erişiminin kolaylaştırılması gibi Avrupa'da KOBİ'lerin gelişimini mümkün kılacak unsurlara dikkat çekti. 14 Eylül'de gerçekleştirilen bu toplantıda BUSINESSEUROPE aşırı bürokrasinin 2012'ye kadar 2007'deki seviyenin %25'i kadar azaltılması sayesinde AB GSYH'nın %1,5 oranında artacağını hatırlattı. Bürokrasinin azaltılması ve KOBİ'lerin uyması gereken yasaların sadeleştirilmesiyle ilgili bütün çabalara karşın, bunların KOBİ'lerin günlük işlerine olumlu şekilde yansımadığına dikkat çekildi. Bunun başlıca nedenleri arasında planlanan değişikliklerin büyük bir çoğunluğunun uygulamaya konulmayı beklemesi ve bazı önerilerin maliyet azaltmaya yönelik bölümlerinin değiştirilmesi gösteriliyor. [Ayrıntılı bilgi için](#)

Ticari Markalama Sistemi

- İç Pazarda Uyumlaşma Dairesi (OHIM) Başkanı Antonio Campinos BUSINESSEUROPE'u ziyaret ederek Genel Direktör Philip de Buck ile bir görüşme gerçekleştirdi. Avrupa iş dünyasının Avrupa Ticari Markalama Sistemi'nden beklentilerinin neler olduğunu Campinos'a aktaran de Buck, ortak kurallar, öngörülebilirlik, yasaların belirleyiciliği, kalite ve sürelerle uyum gibi unsurların şirketler açısından çok önemli olduğunu vurguladı. Philip de Buck Avrupa Ticari markalama

Sistemi'nin daha iyi işlemesi için bazı geliştirmeler yapılması gereğine işaret etti. OHIM'in çalışmaları ve devam eden projeler hakkında bilgi veren Antonio Campinos ise bir dönüşüm programı izlendiğini, AB'nin ticari markalama yasalarının gözden geçirilerek yeniden düzenleneceğini aktardı. OHIM AB'nin 27 ülkesinde geçerli olmak üzere ticari markaların ve tasarımların tescilini gerçekleştiriyor. [Ayrıntılı bilgi için](#)

İstihdam Reformları

- BUSINESSEUROPE Avrupa istihdam pazarında reform yapılması gereğini ön plana çıkararak, üye ülkeleri bir an önce harekete geçmeye davet etmek üzere yeni bir broşür yayımladı. "Avrupa! Yeniden İş Başına" sloganıyla çıkan broşürde Avrupa ülkelerinin istihdam piyasalarındaki mevcut duruma ilişkin bilgiler, karşı karşıya olunan güçlükler ve gerçekleştirilmesi gereken reformlar vurgulanıyor. Broşürün ilk tanıtımı Temmuz ayında Polonya'da gerçekleşen Sosyal İşler Konseyi'nde gerçekleştirildi. Başlıca eylemler:

- İş dünyasının mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere değişik sözleşmelerin gerçekleştirilmesi.
- Süresiz iş sözleşmelerinin işveren açısından esnek unsurlar içermesi sağlanarak, işe alımların teşvik edilmesi.
- Ücretlerin belirlendiği toplu sözleşme gibi sistemlerin günün gereklerine uyarlanması.
- Sosyal güvenlik sistemleri reformlarının paralelinde etkin istihdam politikalarına geçişin gerçekleştirilmesi.
- İş bulma kurumu faaliyetlerinin kamu dışında özel sektör tarafından da sağlanması için gerekli düzenlemeler yapılması.
- İşgücünün kabiliyet ve bilgisinin çağın gereklerine uygun bir şekilde geliştirilmesi.
- Eğitim ve öğretmenlerin güncel donanımlara sahip olmasını sağlamak amacıyla eğitimden geçirilmesi.
- Şirketlerin "çırak" çalıştırabilmesini sağlamak üzere idari ve yasal gerekliliklerin sadeleştirilmesi.

- Üniversite sıralamalarında öğrencilerin iş hayatına kazandırılması kıstasının da etkili olması.
- Meslek eğitiminin cazip hale gelmesini sağlamak amacıyla ilgili tarafların işbirliği içinde geliştirmeler yapması.

BUSINESSEUROPE üyelerinin katkılarıyla hazırlanan broşürde Avrupa'da ekonomik büyümenin duraksama içine girdiği, ekonomileri krizden çıkış belirtileri gösteren ülkeler arasında sadece Almanya, İsveç, Polonya ve Finlandiya'nın yer aldığı, Avrupa'da istihdama katılımın özellikle 55-64 yaş grubunda çok düşük olduğu, Avrupa genelinde yaklaşık 23 milyon kişinin işsiz olduğu, genç nüfusun işsizliğinin büyük bir sorun teşkil ettiği, işgücünün verimliliğinde azalma meydana gelerek 1970-1995 dönemindeki %2,6'lık seviyeden 1995-2000'de %1,6'ya düştüğüne işaret ediliyor.

Avrupa istihdam piyasalarında "verimsizlik" olgusunun ön plana çıktığı vurgulanırken, bunun yasaların yeterince esnek olmayışı ve işgücünün bilgi ve donanımlarının şirketlerin ihtiyaçlarıyla örtüşmemesinden ileri geldiği belirtiliyor. Avrupa nüfusunun yaş ortalamasının giderek arttı gerçeğinin altı çizilerek, 2030 yılına ulaşıldığında işgücünün yaklaşık %10; 2060'da ise %20 azalacağı belirtiliyor. Bilgi ve beceriler konusunda ise 15 yaş grubu gençleri kapsayan PISA araştırması sonuçlarına göre Avrupalı gençlerin Güneydoğu Asyalı ve Japon yaşlılarına göre bilim, matematik ve okuma konularında geri kaldığının belirlendiği gözler önüne seriliyor.

İşgücü üzerinden vergilerin düşürülmesi sayesinde özellikle işsizlik yardımı alan kişiler açısından işe dönüşün cazip hale getirilmesi gereği İsveç örneğiyle destekleniyor. Davos'taki Dünya Ekonomik Forumu'nda da iyi uygulama olarak açıklanan örnekte İsveç'in 2007'de gerçekleştirdiği vergi indirimleri sayesinde özellikle düşük gelirli kişilerin daha fazla çalışmaya teşvik edildiği, bu sayede çalışılan saat sayısının ülke genelinde %2 artırıldığı açıklanıyor. Düşük gelirli kişilerin gelirleri üzerinden yüksek vergi ödemeleri durumunda

işsizlik yardımı alarak geçimlerini sürdürmeyi tercih etmesinin önüne ancak bu sayede geçilebileceği belirtiliyor.

Yaşlanan nüfusun ekonomi üzerindeki olumsuz etkilerinin hafifletilebilmesi için "yaşam boyu öğrenim" ilkesi temelinde atılımlar gerçekleştirilmesi gerektiği Polonya örneğiyle destekleniyor. Polonya 2013'e kadar 55-64 yaş grubu kişilerin istihdamını mevcut %28'lik seviyeden %40'a ulaştırmayı hedefliyor; bunu sağlamak için de "50+" olarak adlandırılan projeyi hayata geçirerek, halihazırda çalışan kişileri bilgi ve becerilerini güncel tutmak üzere sürekli olarak eğitimden geçiriyor. [Ayrıntılı bilgi için](#)

- Avrupa Parlamentosu'nda çalışma saatlerinin yeniden düzenlenmesi ve Avrupa'nın rekabet gücüne yeniden kavuşması arasındaki bağlantıyı tartışmak üzere bir seminer düzenlendi. Seminerde şirketlerin piyasanın taleplerini öngörerek, çalışma saatlerini esnek bir şekilde yeniden düzenlemesi sayesinde daha verimli çalışmasının söz konusu olabileceği vurgulandı. Bu noktada Çalışma Saatleri Yönergesi'nin bazı maddelerinin gözden geçirilerek şirketlere koşullara uygun hareket edebilme serbestisinin sağlanması önerildi.

İcapçı (on-call) olarak geçirilen sürenin mesai olarak kabul edilmesi halinde haftalık çalışma süresi çok çabuk dolacağı için kamu ve özel işletmelerin ek personel bulundurması gerekeceği, bunun da işletmeler açısından personel giderlerini artıracak bir uygulama olacağı belirtilen seminerde halihazırda yeterli kalitede eleman bulma güçlüğü çeken işletmelerin hizmet kalitelerinin daha da düşeceği vurgulandı. [Ayrıntılı bilgi için](#)

***